

OKTOBER 2022 | NUMMER 1

Nieuwsbrief Proeftuin 't Zand

Op naar een aardgasvrije wijk in 2030

Beste bewoner,

Jouw wijk is uitgekozen om proeftuin te zijn op weg naar een aardgasvrije wijk. Daar heb je vast al meer over gehoord.

Als projectgroep willen we je graag meenemen in de ontwikkelingen in jouw wijk. En natuurlijk wat dit voor jou als bewoner betekent. We gaan daarom vanaf nu vaker informatie delen over proeftuin 't Zand.

In deze eerste nieuwsbrief vertellen we op hoofdlijnen meer over proeftuin 't Zand:

- Waarom gaan we stoppen met aardgas?
- Wat betekent proeftuin 't Zand voor jou als bewoner?
- De route naar een aardgasvrije wijk
- Het projectteam van proeftuin 't Zand
- Hoe jij als bewoner mee kunt doen
- Waar kun je terecht voor meer informatie?

Veel leesplezier!

DEZE NIEUWSBRIEF IS EEN INITIATIEF VAN:

Waarom gaan we stoppen met aardgas?

In Nederland gebruiken we aardgas om te koken en huizen te verwarmen. Daarbij komt een flinke hoeveelheid CO2 vrij en daardoor warmt de aarde op. Bovendien is de voorraad aardgas in de grond beperkt. Gas wordt dus schaarser én duurder, mede door het afsluiten van de gasput in Groningen en de huidige conflicten in Oekraïne. Hoog tijd dus om over te stappen op duurzame energiebronnen!

't Zand: als eerste van het aardgas af

In 't Zand hebben een aantal buurtbewoners het initiatief genomen én een plan gemaakt om van het aardgas af te gaan. Deze groep bewoners hebben zich verenigd in buurtcoöperatie 't Ecozand. De gemeente en de woningcorporaties uit de wijk hebben dit idee omarmd en het plan aangedragen bij het Rijk als 'proeftuin'.

En dit plan is goedgekeurd! Daarmee is 't Zand één van de 64 proeftuinen in Nederland. Als het goed gaat, is 't Zand de eerste buurt in de gemeente 's-Hertogenbosch die van het gas af gaat. De verwachting is dat huurwoningen hierdoor in 2030 energieneutraal zijn. Als woningeigenaar mag je zelf bepalen wanneer je afstapt van aardgas.

Wat houdt dat eigenlijk precies in, een proeftuin?

In 't Zand gaan we de bewoners een alternatief aanbieden voor aardgas. Maar een bestaande wijk aardgasvrij maken is nieuw voor iedereen. We hebben daarom nog niet op alle vragen een antwoord. Gelukkig zijn we een proeftuin en daardoor is er budget om uit te zoeken hoe wij dit het beste kunnen doen. Een proeftuin is ook bedoeld om van te leren.

Het feit dat we een proeftuin zijn, betekent overigens niet dat we zomaar wat gaan proberen. We doen uitgebreid onderzoek, op diverse vlakken. De komende jaren werken we in stappen aan de techniek, de financiën en de besluiten die we samen moeten nemen. Uitgangspunt hierbij is dat aardgasvrij wonen betaalbaar en comfortabel moet zijn voor iedereen.

De kennis en ervaring die we in 't Zand opdoen, gebruiken we om ook andere wijken in 's-Hertogenbosch van het aardgas af te halen. En voor jou is het een mooie kans om jouw buurt te verduurzamen en je woning comfortabeler te maken.

Wat betekent proeftuin 't Zand voor jouw woning?

In proeftuin 't Zand streven we uiteindelijk naar een gezamenlijke energievoorziening (*de stroom en warmte waarmee we ons huis verwarmen en waarop we kunnen koken*) die we samen in de wijk regelen, in een coöperatie. Hier zijn we dan samen eigenaar van. Hoe dat er precies uit gaat zien, gaan we de komende tijd onderzoeken.

Maar wat we wel al weten is dat elke woning geïsoleerd moet gaan worden. Aardgasvrij en energiezuinig wonen begint namelijk met een goede isolatie. Als de isolatie op orde is, heb je veel minder energie nodig om je huis te verwarmen. Want energie die je niet verbruikt hoef je ook niet op te wekken. En het scheelt ook nog eens ontzettend veel geld.

Hoe en wanneer je woning geïsoleerd kan worden, is afhankelijk of je een huurwoning of een eigen woning hebt. In de volgende nieuwsbrief vertellen we uitgebreid over het isoleren van jouw woning. Wil je graag als eerste op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen? Schrijf je dan in voor onze digitale nieuwsbrief!

Schrijf je in voor onze digitale nieuwsbrief!

Wil je graag op de hoogte blijven van proeftuin 't Zand? Altijd het eerste nieuws ontvangen? Meld je dan aan voor onze digitale nieuwsbrief en ontvang regelmatig updates.

Ga naar www.s-hertogenbosch.nl/aardgasvrij/t-zand of scan de QR-code en vul het formulier in om je in te schrijven voor de nieuwsbrief.

De route naar een aardgasvrije wijk

Een buurt aardgasvrij maken is een ingewikkelde klus. Veel weten we nog niet, en niet op alles is nu al een antwoord. Uitgebreid onderzoek doen kost tijd, daarom zal het nog een tijdje duren voordat we écht van het gas af kunnen.

We streven ernaar dat uiterlijk in 2030 alle huurwoningen aardgasvrij zijn. Om dat te kunnen doen, moet er nog van alles gebeuren. We hebben daarom een plan gemaakt op hoofdlijnen, dat we de komende jaren verder gaan uitwerken. Dat doen we bewust, zodat we flexibel zijn en in kunnen springen op nieuwe ontwikkelingen.

De komende periode richten we ons op de volgende onderdelen:

De route naar een aardgasvrije wijk

2022

In gesprek met bewoners

Dit project doen wij niet alleen, maar samen met de bewoners in 't Zand. Het gaat tenslotte om jouw huis. We gaan daarom met jullie in gesprek om te kijken op elke manier jij graag betrokken wilt worden. Zelf ideeën? Laat het ons weten!

2023

Opstarten isolatieprogramma

Zodra we weten welke technische mogelijkheden er zijn en op welke manier huizen geïsoleerd moeten worden, starten de woningcorporaties met de voorbereidingen om hun huurwoningen te isoleren. Dit zal meerdere jaren in beslag nemen.

Ontwerpen duurzame warmtesysteem

Wanneer we weten welke duurzame warmtebron we kunnen gebruiken gaan we het duurzame warmtesysteem ontwerpen. Hierbij kijken we hoe de woning op het nieuwe warmtesysteem wordt aangesloten. Ook kijken we welke ruimte er in jouw woning nodig is om eventueel een warmtepomp en tapwaterboiler te plaatsen.

2030

Jouw woning geschikt maken voor aardgasvrij

Voordat we van het aardgas af gaan, moet jouw woning eerst geschikt gemaakt worden voor aardgasvrij verwarmen en koken. Dat betekent dat we bijvoorbeeld moeten isoleren, of een aansluiting moeten aanleggen voor een inductiekookplaat. We gaan daarom eerst uitzoeken welke maatregelen nodig zijn voor een gemiddelde woning in 't Zand.

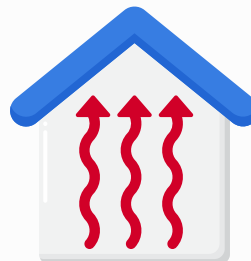
Warmtebron verder uitwerken

Geen aardgas meer om je woning te verwarmen... maar wat dan wel? De nieuwe warmtebron in 't Zand is een combinatie van de zon en warmte uit het water van de Dommel. Deze oplossing zijn we nu verder aan het uitwerken.

Versterken buurvertegenwoordiging

Een energievoorziening voor en door de wijk. Daarvoor hebben we jouw input dus ook nodig! We vinden het dan ook belangrijk dat zoveel mogelijk buurtbewoners hierbij aansluiten. Wil jij meedenken met dit project? Laat het ons weten!

Jouw woning aardgasvrij

Sommige woningen zullen al eerder aardgasvrij zijn, maar uiterlijk 2030 worden alle woningen in 't Zand op een duurzame manier verwarmd.

Projectteam proeftuin 't Zand

Bij deze proeftuin werken de woningcorporaties, de gemeente, Enpuls Warmte Infra en Farent samen met 't Ecozand. Sommigen van ons ken je misschien al, maar we stellen ons nog graag even aan je voor.

Robin van der Sande

Gemeente
's-Hertogenbosch

**Richard van
Maarschalkerwaard**

Zayaz

William Droog

't Ecozand

Natallia Tan

Enpuls Warmte
Infra

Frank Vermeulen

Gemeente 's-
Hertogenbosch

Elske van de Donk

Farent

Naast deze werkgroep zijn er uiteraard nog meer professionals en instanties bij dit project betrokken. Voor huurders van Charlotte van Beuningen en Brabant Wonen is het goed om te weten dat ook deze partijen bij dit project zijn aangehaakt.

Meedoen aan proeftuin 't Zand

De route naar een fijne duurzame buurt ligt nog niet vast. We willen dit graag samen met jou doen. We hebben jouw hulp en kennis hard nodig. Jij weet namelijk beter dan wie dan ook waar wij op moeten letten, welke oplossingen werken en welke niet. Het gaat tenslotte om jouw huis.

Hoe je mee wil doen is aan jou. Wil je graag meedenken? Of wil je (voorlopig) alleen geïnformeerd worden? Alles is mogelijk. Mocht je graag actief willen meedenken of meedoen, stuur dan een e-mail naar Frank Vermeulen via: energie@s-hertogenbosch.nl.

Vragen over proeftuin 't Zand?

Een proeftuin betekent dat we nog veel dingen uit moeten zoeken. Maar we weten ook al veel dingen wel. Heb jij een vraag over proeftuin 't Zand? Ga dan naar onze website www.s-hertogenbosch.nl/aardgasvrij/t-zand. Hier staan de meest gestelde vragen van bewoners gebundeld.

Heb jij een vraag die hier niet bij staat? Laat het ons dan gerust weten, dan zorgen wij ervoor dat jouw vraag (en antwoord) hier ook bij komt te staan.

Contact met het projectteam

Heb je een vraag over proeftuin 't Zand? Dan kun je ons op de volgende manieren bereiken:

- Stuur een e-mail naar energie@s-hertogenbosch.nl. Zet in het onderwerp dat het over 'proeftuin 't Zand' gaat. Liever iemand telefonisch spreken? Stuur dan ook even een e-mail met je vraag, dan bellen wij je zo snel mogelijk terug.
- Elke donderdagmiddag is Farent aanwezig in de wijk. Regelmatig is iemand van de projectpartners er ook bij. Spreek ze gerust aan!
- Buurtbewoner William Droog van 't Ecozand vertelt graag over het project én hoe je als buurtbewoner mee kan doen.

Fotograaf foto's 't Zand: Kick Smeets